

Foto: JURAJ ROŠČÁK

Akčný šport: Lakros prebral prvky z amerického futbalu, basketbalu, hokeja i bojových umení.

Malý brat vojny

„Keď sa obliekam do výstroja, cítim sa ako gladiátor,“
hovorí hráč indiánskeho športu lakros

V prilbách a so širokými plecami vyzerajú ako hráči amerického futbalu, ktorí si zobrali hokejky. A na tie hokejky si ešte aj zavesili siete. Už krátky pohľad na hru však naznačí, že ide o dramatický a nesmierne rýchly šport. A tvrdý, hráči idú do seba poriadne ostro, či už telom, alebo spomínanými palicami. Vlastne, ide o lakrosky a o šport, ktorý sa v jazyku belochoch nazýva lakros. **Leto hokejistov:** Indiáni, ktorí ho pred stáročiami hrali po prvý raz, mu hovorili bagattaway alebo malý brat vojny. Na severoamerickom kontinente, najmä v Kanade a na východe USA, je to obľúbený letný šport, v rokoch 1904 a 1908 bol dokonca súčasťou olympijských hier,

naposledy sa pod piatimi kruhmi predstavil ešte v roku 1984 v Los Angeles ako ukázkový šport. V Severnej Amerike sú profesionálne súťaže podobné tým v hokeji či basketbale a najmä v Kanade sú poprední hráči lakrosu uznávané športové osobnosti. Nečudo, lakros je tam letný tímový šport číslo 1 a hrávajú ho aj celebrity zo sveta ľadového hokeja, taký Wayne Gretzky bol skvelý lakrosár rovnako ako ďalšie známe kanadské mená ako Brendan Shanahan či Joe Nieuwendyk. Tento šport už dorazil aj na Slovensko, a aj keď pomaly, ale predsa tu nachádza svojich nadšencov.

Diplomovka: Paradoxne, k nám sa dostal v rámci vysokoškolského štúdia.

Mark Lichtner, fanúšik Indiánov a ich kultúry, ktorú študoval aj na univerzite, organizoval s partiou kamarátov pre deti letné indiánske tábory. „Tam sme po prvý raz vyskúšali takzvaný český jednoručný lakros, ktorý hrávali hlavne skauti,“ spomína Mark, ktorý je dnes prezidentom Slovenskej lakrosovej federácie. „Počas štúdia kultúry pôvodných obyvateľov Ameriky, ktoré ma nakoniec priviedlo aj na katedru etnológie a kultúrnej antropológie v Bratislave, som sa dostal do Washingtonského múzea prírody, kde som sa stretol s Thomasom Wenne-
mom, etnomuzikológom a zároveň odborníkom na lakros. Mal rád české pivo a veľa sme sa pri ňom rozprávali. Cez

Foto: JURAJ ROŠČÁK

Foto: JURAJ ROŠČÁK

Mark Lichtner: Otec lakrosu na Slovensku, dokonca o ňom písal aj diplomovú prácu.

Osobné súboje: Hráči sú po každom zápase poriadne dobití.

eho som sa dostal k mnohým zbierkam Indiánov v Smithsonian Institute, poznámil som sa s potomkami Indiánov aj s lakrosom. Raz mi povedal: Človeče, si ten, čo donesie lakros na Slovensko,“ spomína Mark. Najskôr ešte váhal, nakoniec sa vybral na skusy do Prahy. „Videl som tam po prvý raz lakros na vlastné oči a zostal som v šoku. To, čo som videl, predstihlo moje predstavy, bol skutočný bojový a tímový šport.“

Keď na jeseň 2002 medzinárodnej federácie dostal na založenie prvého klubu niekoľko lakrosiek, spolu s kamarátmi sa takmer dohládali. Modriny, obličky, opuchnuté členky, niektorí to vzdali, niektorí v momente, keď sa najväčší típci rozhodli lakros venovať naplno ako športu a nielen zábavke na vybláznenie. Vo februári 2003 zohral prvý slovenský klub, ktorý dnes nesie meno Bratislava Tricksters, priateľský zápas s viedenským tímom Marchs. Prehral, výsledok však nebol dôležitý, bol to štart slovenského la- ▶

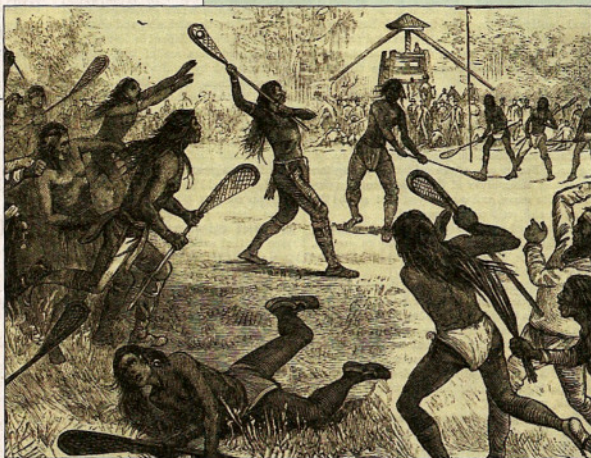
Šport Irokézov

Bagattaway - tak znie pôvodný názov hry, ktorú dnes pozná svet ako lakros. Jej domovinou je Severná Amerika, prvé zmienky o tomto rituáli majú už tisíc rokov.

Pre Indiánov z oblasti Veľkých jazier to nebol šport, bolo to viac ako obyčajná hra. Bol to rituál, ktorým sa riešili spory medzi kmeňmi, sprevádzali sa ním náboženské obrady, chlapci takto prechádzali skúškou dospelosti. Bol to rituál, ktorý im daroval Stvoriteľa. Podľa dostupných prameňov hrali bagattaway kmene s niekoľkými stovkami hráčov na bránky, ktoré tvorili žrde, stromy, skaly, ale aj samotní medicmani. Mohli byť od seba vzdialení aj niekoľko kilometrov. Príprava

na hru trvala niekoľko mesiacov, samotná hra dlhé dni. Nečudo, že bagattaway v preklade znamená malý braček vojny, súčasný názov lakros mu dali až misionári, ktorým hra pripomínala starú francúzsku hru la crosse.

Kmeň Irokézov, ktorý považuje lakros za svoj vynález rovnako ako Kanada hokej či Angličania futbal, má dodnes svoj vlastný reprezentačný výber. Je to niečo podobné, ako má Veľká Británia vo futbale výber Škótska, Anglicka, Walesu či Severného Írska. Kanada má tak okrem vlastnej lakrosovej reprezentácie aj národný tím Irokézov. Mimochodom, na posledných majstrovstvách sveta sa práve tieto dva tímy stretli v semifinále. Vyhrala Kanada. ■

Boj: Dobové kresby sú dôkazom, že lakros vymysleli Indiáni. Bol súčasťou ich rituálov.

Foto: JURAJ ROŠČÁK

krosu. Dnes Tricksters odohrajú v Česku a najmä v Dunajskej lakrosse konferencii s tímami Rakúska a Slovinska takmer štyridsať zápasov za sezónu. Naposledy dosiahli skvelý úspech, keď šokujúco vyhrali na turnaji Austrian Open vo Viedni medzi najlepšimi tímami kontinentu. Teraz sa reprezentácia chystá na európsky šampionát do Fínska. „Do tímu by sme radi zavolali aj Thomasa Hajeka, ktorý hrá v severoamerickej profilige za Philadelphia Wings. Narodil sa na Slovensku a hoci už vyrastal v Amerike, mohol by za nás hrať. Je to kvalitný obranca,“ hovorí Mark a smeje sa, že aj keď Česi patria k širšej svetovej špičke, profihráča v Amerike ešte nemajú.

Cez bolesť: Aké sú pravidlá? Veľmi zjednodušene povedané, ide o to dať súperovi čo najviac gólov. Dnes sa už hra-

Brankár: Na rozdiel od hráčov v poli má väčšiu lakrosku, no podľa útočníkov veľa šanci nemá.

jú dva druhy lakrosu - field lakros s desiatimi hráčmi na futbalovom ihrisku a boxlakros s mantinelmi, podobne ako hokej s piatimi hráčmi a brankárom. Strieda sa podľa potreby, ako nám povedali samotní hráči, po tridsiatich sekundách v plnom nasadení majú dojem, že umierajú... Behá sa tu o život a loptička dokáže lietat neuvěřiteľnou rýchlosťou. „Profesionálom namerali takmer stošesťdesiat kilometrov za hodinu,“ hovorí tréner Martin Kramár. „My sme ešte nemali možnosť zmerať si to, ale ak by to bola stovka, bolo by to super.“

„V lakrose je povolené aj to, čo napríklad v hokeji nie je,“ usmieva sa Martin. „Povedzme, sekanie po rukách, ale len vtedy, keď súper drží palicu. Po nohách sa nesmie, ale poznáte to, v zápale boja sa to občas stane. Takisto sú zakázané aj údery do hlavy.“ Zranenia v lakrose sú časté, postihnuté bývajú najmä krížové väzy a kolenná celkovo. Modriny sú bežné a ide o také rany, že sa robia aj cez chrániče. „Keď sme začínali, bolelo nás všetko. Teraz koľkokrát o údere ani nevieme, to, že sa niečo stalo, zistíme až podľa modrín niekedy fakt veľkých,“ hovorí brat Marka Lichtnera Tomáš, ktorý sa na turnaji Austrian Open stal najužitočnejším hráčom.

Len pre atlétov: Tak ako samotný lakros sa na prvý pohľad javí ako mix

športov, aj lakrosári na Slovensku sa väčšinou pôvodne venovali niečomu inému. „Ja som robil plávanie, sú tu atléti aj hráči amerického futbalu, hokejbalista, chalani, čo robili bojové umenia,“ hovorí Patrik Pytel, bývalý hráč Tricksters, dnes jeden z lídrov petržalských Bats, Netopierov. A čo podľa neho musí mať dobrý lakrosár? „Najmä musí vedieť využiť svoje prednosti. Malý hráč rýchlosť a obratnosť, veľký stokilogramový hráč musí zase byť ako nezastaviteľný ruseň. Lakrosár musí byť aj dobrým atlétom, kto nemá rád beh, pre toho to asi nebude. A treba mať oči pre hru a svojich spoluhráčov. Vidieť, kde sa pohybujú, často im aj zakričať, keď sú v ohrození súpera.“

Tomáš Lichtner pridáva: „Je to tímový šport. A keď sa obliekam do výstroja, cítim sa ako gladiátor, ktorý sa chystá do vojnového ťaženia, aby bojoval za tím, ktorý chce vyhrať.“

MÁRIO GEŠVANTNER

Povinná výbava

V súčasnosti pôsobia na Slovensku dva kluby lakrosu - Bratislava Tricksters a Petržalka Bats. Záujem založiť klub prejavili aj v ďalších slovenských mestách, najreálnejšie je to v Poprade. Všetky kluby privítajú každého záujemcu, Tricksters majú dokonca aj družstvo dievčat, ktoré by sa tiež rado rozrástlo o nové členky. „Tímy detí zatiaľ nemáme, ale mládež je vítaná,“ hovorí prvý muž slovenského lakrosu Mark Lichtner.

V povinnej výbave hráča nesmú chýbať rukavice, prilba s mriežkou na tvár, chrániče pliec, rebier a hrudníka, suspenzor a samozrejme, lakroska. Hrá sa s kaučukovou loptičkou, ktorá je o niečo menšia ako tá na tenis.

Prilba

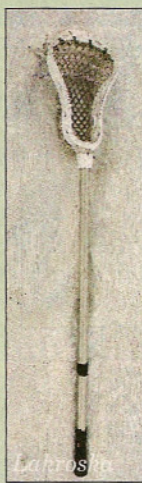
Rukavice

Suspenzor

Chránič na obličku

Lakroska

Lakroska pre brankára